

NACRT

PRIJEDLOG ZAKONA O ŽELJEZNICI

1. USTAVNA OSNOVA DONOŠENJA ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavak 4. alineja 1. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine» br. 41/2001-pročišćeni tekst).

2. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Cjelokupni razvitak Republike Hrvatske usmjeren je prema općem društvenom, gospodarskom, socijalnom i kulturnom napretku. U svim područjima društvenog i gospodarskog života države zamjetni su procesi krupnih političkih i gospodarskih preobrazbi u kojima značajno mjesto pripada i željezničkom prometu.

Republika Hrvatska prometno čini integralni dio Europe i ima iznimnu ulogu u funkcioniranju europskih i svjetskih prometnih tokova. U vezi s tim i razvojne potrebe Republike Hrvatske u području prometa su velike s obzirom da su prometne grane, prije svega željeznica, u odnosu na realne potrebe i europske norme, nedovoljno razvijene i tehnički i tehnološki nedostatno osposobljene, a što predstavlja ozbiljnu prepreku ukupnog gospodarskog i društvenog napretka čiji je prioritetan strateški cilj povezivanje Republike Hrvatske s europskim okruženjem i uključivanje u europske integracije.

Stanje Hrvatskih željeznica nakon 1990 godine, se može okarakterizirati kao iznimno nepovoljno, kako u pogledu strukture kapaciteta, njihove slabe iskorištenosti i produktivnosti, velikih troškova održavanja i nedovoljnog investiranja, tako i smanjenog obima prometa kao posljedice ratnih djelovanja i društveno ekonomskih promjena i velikog broja zaposlenih u odnosu na realne potrebe.

Sve navedeno nužno je zahtijevalo i zahtjeva poduzimanje učinkovitih mjera na modernizaciji i restrukturiranju Hrvatskih željeznica, te provedbu značajnih strukturnih promjena u cilju njihovog osposobljavanja za konkurentnost na prometnom tržištu.

Sagledavajući stanje na međunarodnom transportnom tržištu, te kretanje prijevoza putnika na europskoj razini, vidljivo je da visoko razvijene zemlje, nastoje povećati prijevoz željeznicom. Na razini Europske unije u razdoblju 2000-2001 godina prijevoz putnika povećao se za 0,6% dok je u Srednjoj i jugoistočnoj Europi prijevoz putnika željeznicom smanjen za 3,59 %. Na području Europe, prijevoz tereta željeznicom se također smanjio. Na razini zemalja članica Europske unije prijevoz tereta manji je za 3,5%, a zemalja Srednje i istočne Europe za 7,6%. Međunarodni željeznički promet na razini Europe, također, je smanjen za 2,8% neto tonskih kilometara (NTKM) u razdoblju 2000-2001 godina. Takvo stanje prijevoza roba željeznicom u međunarodnom prijevozu utjecalo je i na prijevoz roba željeznicom u Hrvatskoj.

Jedan od svakako značajnijih razloga smanjenja obima prijevoza na željeznici u Hrvatskoj je postojeće stanje i zastarjelost kapaciteta infrastrukture i prijevoznih kapaciteta.

Ukupna građevinska duljina pruga mreže Hrvatskih željeznica iznosi 2.726 km, a od čega je 2.478 km jednokolosječnih i 248 km dvokolosječnih pruga, dok ukupna duljina elektrificiranih pruga HŽ-a iznosi 984 km ili 36,44%. Kad je riječ o prijevoznim kapacitetima, treba napomenuti da aktivni inventarski park HŽ-a, prema pokazateljima za 2001. godinu, raspolaže s 96 vozničkih dizel lokomotiva, 93 elektro lokomotive, 58 manevarskih lokomotiva, 58 garnitura dizel-motornih vlakova, 21 garniturom elektro-motornih vlakova, 409 putničkih vagona, te 4352 teretna vagona.

Sagledavajući razloge i uzroke stalnog pada učešća željeznice u ukupnom transportnom tržištu, treba se osvrnuti i na konkurentnost između pojedinih prometnih grana, prije svega cestovnog i željezničkog prometa, pri čemu je očigledno da sadašnje eksploatacijske značajke i kvaliteta željezničkog servisa ne mogu u postojećim uvjetima konkurirati na odgovarajući način cestovnom prometu.

Promatrano kroz brojčane pokazatelje, u putničkom prometu u 2001. godini, od ukupno ostvarenih 5520 mln putničkih kilometara (PKM), na željeznički promet otpada 1240 mln putničkih kilometara (PKM), odnosno 22,5%, dok cestovni promet sudjeluje sa 60,8 % odnosno 3358 mln putničkih kilometara (PKM).

U teretnom prometu na razini Republike Hrvatske kao i u putničkom, najveći konkurent željeznici je cestovni promet. U 2001. godini od ukupno ostvarenih 7616 mln neto tonskih kilometara (NTKM), na cestovni otpada 5290 mln neto tonskih kilometara (NTKM) ili 69,5%, dok željeznički promet sudjeluje sa 29,5 % ili ostvarenih 2249 mln neto tonskih kilometara (NTKM).

Sve navedeno ukazuje na potrebu provedbe sveobuhvatnog programa restrukturiranja željeznice u Republici Hrvatskoj, te osiguravanja ravnopravnih uvjeta gospodarenja infrastrukturom u prometnom sektoru.

Do sada poduzete brojne aktivnosti u svrhu poboljšanja stanja, pokazale su se još uvijek nedovoljnim za potpuno ostvarenje strateških odrednica razvitka Hrvatskih željeznica i njihovog udovoljavanja uvjetima europskog okruženja.

Zakonom o hrvatskim željeznicama («Narodne novine» br. 53/94 i 162/98), dotadašnje javno poduzeće HŽ-Hrvatske željeznice preoblikovane su u društvo kapitala, HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o., sa 100% udjelom Republike Hrvatske u temeljnom kapitalu Društva čime su stvorene početne pretpostavke za njihovo poslovanje na tržišnim osnovama, a u skladu sa smjernicama i direktivama EU, posebno Direktivom Vijeća 91/440/EEZ o razvoju željeznica od 29. srpnja 1991. godine.

Navedenim Zakonom propisano je knjigovodstveno i financijsko odvajanje sredstava poslovne djelatnosti prijevoza kao djelatnosti koja se obavlja na načelima rentabilnog poslovanja, od infrastrukture čije se financiranje po važećem zakonu obavlja iz sredstava Državnog proračuna. U 100% vlasništvu HŽ-a je i 14 ovisnih društava za koji se traži najpovoljniji model privatizacije.

S obzirom na specifičnost problema HŽ-a, a imajući u vidu potrebu sagledavanja dugoročnijeg razvoja željeznica u izmijenjenim okolnostima tržišnog poslovanja i prilagodbe propisima Europske unije, izrađena je, sukladno Zaključku Vlade Republike Hrvatske od 26. srpnja 2000. godine, Strategija restrukturiranja i modernizacije HŽ-a, koju je donio Hrvatski sabor krajem 2000. godine, a temeljem čega je izrađen i od Vlade RH usvojen Socijalni program HŽ-a za zbrinjavanje viška zaposlenih.

Sve to doprinijelo je da se u 2002 godini počinju bilježiti određeni značajniji ali ipak nedovoljni, pomaci na poboljšanju stanja u odnosu na ranije razdoblje. Prije svega, to se odnosi na povećanje produktivnosti, povećanje obima prijevoza i financijsku konsolidaciju HŽ-a.

Nadalje, poduzete su određene mjere, te učinjeni vidljivi naponi na pokretanju investicijske aktivnosti ulaganjem u modernizaciju i rekonstrukciju pruga i vlakova, te smanjen broj zaposlenih u odnosu na raniji period.

Unatoč navedenim pozitivnim pomacima u poslovanju, HŽ je i u 2002 godini zabilježio gubitke u poslovanju, ali u okvirima planiranog, što je rezultat povećanja troškova redovnog poslovanja, iz razloga većeg ugovaranja poslova i dugovanja prema dobavljačima, te još uvijek nedovoljnog ostvarenja vlastitih prihoda.

Prosudba poslovanja HŽ-a u 2002 godini u odnosu na 2001 godinu okarakterizirana je sljedećim brojčanim pokazateljima:

Ukupan procijenjeni prihod HŽ-a iznosi 2.081,2 mil kn i u odnosu na 2001 godinu povećan je za 9,7% ili 247,9 mil.kn, u čemu je prihod od prijevoza putnika i robe povećan za 77,7 mil.kn ili 10,5%, i veći je od planiranog za 3,7%. Nadalje, prihod iz Državnog proračuna je svega 84,6% prošlogodišnjeg, i iznosi 979,2 mln kn. .Ostali prihod veći je za 349 mil.kn ili 53,0 %.

Naturalna produktivnost (reducirani tonski kilometri (RTKM) po zaposlenom) u 2002 godini uvećana je za 11,7% u odnosu na 2001. godinu..

Ukupni procijenjeni rashodi HŽ-a iznose 3020,9 mil.kn i manji su u odnosu na prošlu godinu za 131,1 mil.kn. ili 4,2%, pri čemu su materijalni troškovi veći za 9,3% ili 74,5 mil.kn, troškovi zaposlenika veći za 3,8% ili 55 mil.kn ,a ostali rashodi manji su za 42,8% ili 261,5 mil.kn.

Procijenjeni gubitak HŽ-a u 2002 godini iznosi 220 mil. kn.

Procijenjene zalihe materijala povećane su u odnosu na stanje početkom 2002. godine za 51 mil.kn, a izvršena je prodaja zaliha novoosnovanim društvima u vlasništvu HŽ-a u vrijednosti oko 15,4 mil.kn. Potraživanja od kupaca povećana su za 25 mil.kn, a dugovanja prema dobavljačima za 44 mln kn., u odnosu na 1. siječanj 2002. godine.

Što se tiče investicija, procijenjene investicije iznose u 2002. godini, oko 650 mil.kn, i to u području željezničkog prijevoza oko 360 mil.kn, a u području željezničke infrastrukture 290 mil.kn, što je povećanje u odnosu na prošlu godinu za oko 25 %.

Kad je riječ o brojčanoj strukturi zaposlenih, HŽ ima 16. 077 radnika, što u odnosu na 2001 godinu predstavlja smanjenje od 2093 radnika.

Iz HŽ-a izdvojeno je 7 novih društava s 1773 zaposlena. Prosječna bruto plaća na HŽ-u iznosi 5.365,49 kn i na razini je prosjeka RH.

Slijedom navedenog, i pored postojanja pozitivnog trenda u poslovanju željeznice u odnosu na prijašnje razdoblje, i nadalje se osnovni poslovni i razvojni ciljevi, a koji bi trebali označavati razdoblje financijske i strukturne konsolidacije HŽ-a, te stvaranje preduvjeta za obavljanje željezničkog prometa u Hrvatskoj na tržišnim osnovama kao konkurentnog partnera na tržištu željezničkog prometa u Europi, temelje na :

- transformaciji HŽ-a i njegovom restrukturiranju, modernizaciji kapaciteta, automatizaciji prometa, informatizaciji poslovanja, te sveobuhvatnom osposobljavanju kao konkurentnog prijevoznika u okruženju uz primjenu tržišnih načela poslovanja.
- stvaranju zakonskih pretpostavki i kreiranju zakonodavne regulative u smislu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kao ključnom instrumentu za pripremu Republike Hrvatske za prijem u članstvo Europske unije.

Jedan od prvih koraka na tom putu je usklađivanje postojećeg zakonodavnog i institucionalnog okvira s onim u Europskoj uniji, te usklađivanje organizacijske strukture željeznica sa smjernicama Europske unije, a kojim će se kroz organiziranje u manje i fleksibilnije dijelove, željeznički promet učiniti sposobnim za brže i efikasnije udovoljavanje zahtjevima tržišta, na što se Hrvatska obvezala potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kao dugoročnom okviru razvitka poslovnih veza hrvatskog i europskog gospodarstva.

Prema odredbama Sporazuma o stabilizaciji, i Protokola 6. u prilogu Sporazuma, kao prioritetni ciljevi nameću se modernizacija i restrukturiranje željezničkog sustava koji će biti usklađen sa sustavom Europske unije, te otklanjanje administrativnih i tehničkih zapreka na putu ostvarivanja tih ciljeva kao preduvjeta otvaranja željezničkog sektora konkurenciji i omogućavanja nesmetanog odvijanja tržišnog natjecanja, posebno kroz institucionaliziranje nezavisnog regulatora tržišta željezničkih usluga.

Sve navedeno pretpostavlja nužnost donošenja novog Zakona o željeznici, te u vezi s tim i Zakona o sigurnosti željezničkog prometa u narednom periodu, kao značajnim koracima prema potpunoj liberalizaciji željezničkog prometa usklađenoj s izričajem Europskog zakonodavstva i tendencijama Europske prometne politike.

Prijedlog teksta novog Zakona o željeznici temelji se na sekundarnim izvorima prava Europske unije i odredbama:

1.- Direktive 2001/12/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2001. godine, kojom se mijenja Direktiva Vijeća br. 91/440/EEC o razvoju željeznica Zajednice

(razvoj željeznica kroz osiguravanje neovisnosti željezničkog poduzetništva, odvajanje upravljanja i poslovanja poslovnih područja infrastrukture od usluga prijevoza, promoviranje načela nediskriminacije i tržišnog poslovanja kroz osamostaljivanje funkcije neovisnog regulatora i upravitelja infrastrukture)

2.- Direktive 2001/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2001., godine, kojom se mijenja Direktiva Vijeća 95/18/EZ o davanju dozvola željezničkim poduzećima (licenciranje)

3.- Direktive 2001/14/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2001. godine o raspodjeli kapaciteta željezničke infrastrukture i nametanju pristojbi za uporabu željezničke infrastrukture.

Osnovna pitanja koja se uređuju Zakonom

Prijedlogom Zakona o željeznici uređuju se slijedeća pitanja:

- ustrojstvo željezničkog sustava,
- uvjeti za obavljanje željezničkih prijevoznih usluga, uvjeti izdavanja licence i uvjerenja o sigurnosti za obavljanje prijevoznih usluga,
- željeznička infrastruktura, njen status, uvjete pristupa, postupak raspodjele infrastrukturnih kapaciteta, način upravljanja infrastrukturom i njeno financiranje,
- usluge željezničkog prijevoza od općeg značaja

Posljedice koje će proisteci donošenjem Zakona

Donošenjem ovog Zakona stvorit će se zakonodavne i institucionalne pretpostavke za usklađivanje organizacijske strukture željezničkog prometa i željeznica u cjelini sa smjericama i propisima Europske unije, te omogućiti korištenje željezničke infrastrukture i obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu na otvoren i nediskriminirajući način, prilagođen zahtjevima konkurentnog tržišta Europske unije, stvaranjem

uvjeta i mogućnosti za postojanje većeg broja željezničkih prijevoznika na tržištu usluga željezničkog prometa.

3. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona bit će potrebno osigurati dodatna sredstva, i to prema procjeni, u iznosu od 1 milijun kuna godišnje, prije svega u onom dijelu koji se odnosi na troškove potrebne za ekipiranje i stručno usavršavanje kadrova za obavljanje poslova i zadataka koji proizlaze iz odredbi ovog Zakona.

Sredstva su, u skladu s povećanim opsegom posla, namijenjena zapošljavanju novih djelatnika u Ministarstvu pomorstva, prometa i veza (procjenjuje se potrebnim najmanje pet novih djelatnika), visokoobrazovanih stručnjaka za obavljanje i realizaciju poslova izdavanja dozvola za obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu i uvjerenja o sigurnosti, te poslova regulatornog tijela do donošenja posebnog zakona o njegovom osnivanju.

Da bi hrvatske željeznice u cijelosti funkcionirale u skladu s ovim Zakonom i udovoljile potrebama integriranog željezničkog sustava Europe, te postale temeljni nosilac kopnenog prometa sa svim svojim prednostima, potrebno je da Republika Hrvatska za realizaciju planova razvoja i modernizaciju hrvatskih željeznica osigurava sredstva (državni proračun, krediti i ostali izvori).

Sredstva se odnose na dio sredstava koje je potrebno godišnje osigurati za razvoj infrastrukture u skladu sa Poslovnim planom i potrebama razvoja HŽ-a za razdoblje 2003-2007 godine. Iznos potrebnih sredstava procjenjuje se na 3 milijarde kn godišnje.

U dijelu naknada za održavanje infrastrukture i nadoknadu razlike u putničkom prijevozu potrebno je osigurati iznos od 1,3 milijarde kn godišnje, uz uvjet osiguranja naprijed navedenih sredstava za razvoj.

Da bi hrvatskom željezničkom prijevozniku omogućili konkurentan i ravnopravan položaj sa ostalim željezničkim prijevoznicima, danom primjene ovog Zakona, 1. siječnja 2005. godine, država će preuzeti zajmove koji terete HŽ-prijevoz, a koji prema procjeni iznose oko 1 milijardu kuna.

4. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O ŽELJEZNICI

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se ustrojstvo željezničkog sustava, način i uvjeti obavljanja prijevoznih usluga u željezničkom prometu, status željezničke infrastrukture i uvjeti pristupa na željezničku infrastrukturu, usluge od posebnog državnog interesa u području željezničkog prometa za koje Republika Hrvatska osigurava dio sredstava, te sustav regulacije u području željezničkih usluga.

Ustrojstvo željezničkog sustava

Članak 2.

Željeznički sustav ustrojava se na principu razdvajanja željezničkog prijevoza i željezničke infrastrukture.

Pojmovi

Članak 3.

Pojmovi upotrijebljeni u ovom Zakonu imaju slijedeće značenje:

- **Dozvola za obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu**- je dokument kojim se željezničkom prijevozniku priznaje sposobnost obavljanja svih ili pojedinih vrsta prijevoznih usluga u željezničkom prometu,
- **Dozvola za upravljanje željezničkom infrastrukturom**- je dokument kojim Upravitelj infrastrukture stječe pravo upravljanja željezničkom infrastrukturom,
- **Uvjerenje o sigurnosti** je dokument kojim prijevoznik dokazuje da ispunjava sve propisane uvjete za siguran promet na pojedinoj pruzi ili željezničkoj mreži,
- **Uvjerenje o sigurnosti upravitelja željezničke infrastrukture**- je dokument o ispunjavanju uvjeta o sigurnosti upravljanja prometom i održavanja željezničke infrastrukture, u skladu s propisima o sigurnosti u željezničkom prometu

- **Izvjješće o mreži** je detaljan prikaz raspoložive infrastrukture namijenjen željezničkim prijevoznicima, koji sadrži opća pravila, rokove, postupke i kriterije u vezi sheme nametanja pristojbi i sheme za raspodjelu kapaciteta, te druge informacije o uvjetima za pristup infrastrukturi,
- **Infrastrukturni kapacitet** je ukupan broj trasa vlakova, kojeg omogućuje infrastruktura, a koristi se temeljem voznog reda,
- **Infrastrukturni pojas** je područje unutar granica zemljišta koje funkcionalno služi za uporabu, održavanje, te tehnološka unaprjeđenja i razvoj infrastrukturnih kapaciteta,
- **Javni prijevoz** je prijevoz putnika i/ili stvari dostupan svakom pod jednakim uvjetima, a kojeg željeznički prijevoznik obavlja na temelju sklopljenog ugovora o prijevozu,
- **Kombinirani prijevoz** je prijevoz stvari tijekom kojeg teretno vozilo, teretno vozilo s prikolicom, tegljač s poluprikolicom sa ili bez vučnog vozila, izmjenjiva platforma ili kontejner od 20 stopa ili više, koristi cestu za početnu ili završnu dionicu puta, a na drugim dionicama koristi željeznicu ili unutarnji plovni put ili morski prijevoz,
- **Mreža** je cjelokupna željeznička infrastruktura koju posjeduje i/ili kojom upravlja upravitelj infrastrukture,
- **Međunarodna grupacija** je svako udruženje koju čine najmanje dva željeznička prijevoznika osnovana u različitim državama radi pružanja usluga u međunarodnom željezničkom prometu,
- **Međunarodni prijevoz tereta** je prijevoz tereta kod kojih teret prelazi najmanje jednu državnu granicu. Vlak s međunarodnim teretom se može dopunjavati i/ili dijeliti pri čemu pojedini dijelovi vlaka mogu imati različita polazišta ili odredišta, pod uvjetom da svi vagoni prelaze najmanje jednu državnu granicu,
- **Prijevoz za vlastite potrebe** je prijevoz osoba i/ili stvari u željezničkom prometu, koji se obavlja za potrebe upravitelja infrastrukture ili potrebe željezničkog prijevoznika,
- **Upravitelj infrastrukture** je pravna osoba ovlaštena za gospodarenje i upravljanje željezničkom infrastrukturom,
- **Vozni red** je akt upravitelja infrastrukture koji određuje sva planirana kretanja vlakova i željezničkih vozila na određenoj infrastrukturi tijekom razdoblja za koji isti vrijedi.

II. PRIJEVOZNE USLUGE U ŽELJEZNIČKOM PROMETU

Prijevozne usluge

Članak 4.

- (1) Prijevozne usluge u željezničkom prometu su usluge javnog prijevoza i prijevoz za vlastite potrebe.
- (2) Usluge javnog prijevoza, iz stavka 1. ovog članka, obavljaju se prema tržišnim uvjetima, na temelju ugovora o prijevozu, osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Željeznički prijevoznik

Članak 5.

- (1) Željezničkim prijevoznikom, smatra se svaka pravna osoba koju na temelju Zakona osnuje Vlada Republike Hrvatske ili druga domaća ili strana pravna ili fizička osoba, bez obzira na mjesto i sjedište osnivača, a čija je djelatnost pružanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu i koja osigurava vuču vlakova, kao i ona koja osigurava samo vuču vlakova.
- (2) Željezničkim prijevoznikom, u smislu odredbi ovog Zakona, smatra se i međunarodna grupacija.
- (3) Za obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu, željeznički prijevoznici, iz stavka 1. i 2. ovog članka, moraju posjedovati dozvolu za obavljanje prijevoznih usluga i uvjerenje o sigurnosti.
- (4) Pravne osobe koje obavljaju prijevoz za vlastite potrebe, iz stavka 1. članka 1. ovog Zakona, moraju posjedovati uvjerenje o sigurnosti.

Dozvola za obavljanje prijevoznih usluga

u željezničkom prometu

Članak 6.

- (1) Dozvolu za obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu, (u daljnjem tekstu: dozvola) na zahtjev domaćeg željezničkog prijevoznika registriranog u Republici Hrvatskoj, izdaje ministarstvo mjerodavno za željeznički promet (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).
- (2) Dozvola za obavljanje usluga prijevoza u željezničkom prometu izdaje se na određeno vrijeme, kojeg određuje Ministarstvo, a koje ne može biti kraće od 5 godina i ne dulje od dvadeset godina, s mogućnošću produljenja ovisno o potrebama i vrsti prijevoza.

(3) Za dobivanje dozvole, željeznički prijevoznik, iz stavka 1. ovog članka, obvezan je ispunjavati slijedeće uvjete:

- da je registriran u Republici Hrvatskoj za obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu,
- da protiv njega nije pokrenut ili je u tijeku stečajni postupak,
- da član njegove uprave nije bio osuđivan na kaznu zatvora u trajanju jedne ili više godina zbog činjenja kaznenog djela gospodarskog kriminala
- da član njegove uprave nije bio osuđivan zbog teže povrede prometnih propisa i propisa ugrožavanja sigurnosti željezničkog prometa
- da član njegove uprave nije osuđivan za teže ili ponovljeno neispunjavanje ugovornih prava i obveza u obavljanju djelatnosti, težih povreda prava iz radnog odnosa, uključujući i obveze po propisima o sigurnosti na radnom mjestu i zdravlju ljudi, te obveze po carinskim propisima u slučaju prijevoznika koji traži dozvolu za međunarodni prijevoz roba koje podliježu carinskim postupcima
- da ispunjava uvjete kojima dokazuje svoju financijsku sposobnost i stručnu osposobljenost, te tehničku opremljenost,
- da je osiguran kod mjerodavnog osiguravajućeg društva te sposoban namiriti možebitnu odštetu proizišlu iz moguće odštetne odgovornosti nastale u obavljanju njegove djelatnosti, te može pružiti jamstva za pokriće štete u slučaju udesa u odnosu na putnike, prtljagu, teret i poštu, te treće osobe i okoliš, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim ugovorima.

(4) Željeznički prijevoznik, koji ispunjava sve uvjete propisane odredbama ovog članka, ima pravo na dodjelu dozvole za obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu i to za one prijevozne usluge koje želi obavljati.

**Valjanost dozvole za obavljanje prijevoznih usluga
u željezničkom prometu**

Članak 7.

(1) Na području Republike Hrvatske valjane su dozvole izdane od Ministarstva, kao i dozvole izdane od tijela mjerodavnih za izdavanje dozvola drugih država, pod uvjetom postojanja međunarodnog ugovora o međusobnom priznavanju dozvola između Republike Hrvatske i one države čije je tijelo izdalo dozvolu.

(2) Provjeru i nadzor ispunjavanja uvjeta iz dozvole, obavljaju ovlaštene državni službenici ministarstva i inspektori mjerodavni za željeznički promet. najmanje jednom u pet godina.

(3) Provjera i nadzor ispunjavanja uvjeta iz dozvole obavlja se najmanje jednom u pet godina, a u slučaju postojanja opravdane sumnje da imalac dozvole ne ispunjava propisane uvjete i obveze iz dozvole, ovlaštene državni službenici ministarstva i inspektori mjerodavni za željeznički promet mogu u bilo koje vrijeme, obaviti provjeru ispunjavanja tih obveza i uvjeta.

Članak 8.

(1) Ako se provjerom, iz članka 7. ovog Zakona utvrdi da imalac dozvole ne ispunjava uvjete propisane za dobivanje dozvole, ministarstvo je ovlašteno dozvolu zamijeniti privremenom dozvolom ili izdanu dozvolu trajno oduzeti.

(2) U slučaju kad se provjerom utvrdi da imalac dozvole ne ispunjava uvjet iz članka 6. ovog Zakona, a koji se odnosi na dokazivanje njegove financijske sposobnosti, ministarstvo može, pod uvjetom da nije ugrožena sigurnost željezničkog prometa, izdanu dozvolu zamijeniti privremenom dozvolom s određenim rokom valjanosti, a koji ne može biti dulji od šest mjeseci i u kojem je imalac dozvole obavezan ispuniti navedeni uvjet.

(3) Ako imalac privremene dozvole ne otkloni nedostatke i ne ispuni uvjet iz stavka 2. ovog članka, u roku određenom privremenom dozvolom, ministarstvo donosi rješenje kojim dozvolu oduzima.

(4) Ako imalac dozvole ne započne s obavljanjem prijevoznih usluga u željezničkom prometu u roku od šest mjeseci od dana dodjele dozvole ili ih prestane obavljati u trajanju od šest mjeseci, Ministarstvo može donijeti rješenje o oduzimanju dozvole ili zahtijevati od prijevoznika podnošenje novog zahtjeva za dozvolu. U slučaju započetog, a prekinutog rada, Ministarstvo može na zahtjev prijevoznika odrediti i rok dulji od šest mjeseci, ako to zahtjeva posebnost pružanih prometnih usluga.

(5) O svim statusnim promjenama, te svim drugim promjenama vezanim za obavljanje djelatnosti, imalac dozvole je bez odgađanja obavezan obavijestiti Ministarstvo, a najkasnije u roku od 30 dana od nastanka statusne ili druge promjene. Po primitku obavijesti o nastaloj statusnoj ili drugoj promjeni, Ministarstvo odlučuje, ovisno o opsegu nastale promjene, postoji li potreba podnošenja novog zahtjeva za dodjelu dozvole od strane prijevoznika.

(6) Ako Ministarstvo utvrdi da je statusna promjena takva da zahtjeva podnošenje novog zahtjeva za dodjelu dozvole, raniji imalac dozvole, može do odluke Ministarstva o dodjeli nove dozvole, nastaviti obavljati one prijevozne usluge u željezničkom prometu i u onoj mjeri u kojoj mu je to dopuštala ranija, valjana dozvola, osim u slučaju oduzimanja ranije dozvole iz razloga ugrožavanja sigurnosti prometa.

(7) O svim promjenama koje utječu na valjanost dozvole, Ministarstvo je obvezno izvijestiti sve države s kojima Republika Hrvatska ima zaključene međunarodne ugovore o međusobnom priznavanju dozvola.

(8) U slučaju sumnje da imalac dozvole, koju je izdalo mjerodavno tijelo za izdavanje dozvola druge države, ne ispunjava uvjete za dobivanje dozvole, Ministarstvo je obvezno o tome odmah, bez odgađanja, izvijestiti tijelo za izdavanje dozvola države koje je dozvolu izdalo.

(9) Postupak utvrđivanja dokaza o ispunjavanju uvjeta i način provjere uvjeta, iz članka 6. i 7. ovog Zakona, postupak utvrđivanja uvjeta za izdavanje privremene dozvole i trajno oduzimanje, Pravilnikom propisuje ministar mjerodavan za željeznički promet.

Uvjerenje o sigurnosti

Članak 9.

(1) Za obavljanje usluga željezničkog prijevoza po prugama željezničke mreže u Republici Hrvatskoj, pored dozvole iz članka 6. ovog Zakona, željeznički prijevoznik mora posjedovati i Uvjerenje o sigurnosti.

(2) Uvjerenje o sigurnosti, na zahtjev željezničkog prijevoznika, izdaje Ministarstvo.

(3) Uvjerenje, iz stavka 2. ovog članka, izdaje se na određeno vrijeme od pet godina s mogućnošću produljenja.

(4) Za dobivanje Uvjerenja o sigurnosti, željeznički prijevoznik, mora ispunjavati slijedeće uvjete:

- tehničke uvjete i uvjete za vožnju propisane za obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu,
- da je osoblje koje zapošljava za upravljanje i praćenje vlakova kojima se obavljaju usluge prijevoza, odgovarajuće osposobljeno za primjenu prometnih pravila o sigurnosti u željezničkom prometu,
- da vozni park kojeg će koristiti za obavljanje djelatnosti prijevoza na prugama željezničke mreže u Republici Hrvatskoj, ispunjava sve uvjete propisane Zakonom o sigurnosti u željezničkom prometu.

(5) Nadzor nad ispunjavanjem uvjeta, iz stavka 3. ovog članka, obavljaju ovlaštene državni službenici ministarstva i inspektori mjerodavni za željeznički promet.

(6) Ako se naknadnom provjerom ispunjavanja uvjeta, utvrdi da imalac Uvjerenja više ne ispunjava uvjete iz stavka 4. ovog članka, ministarstvo može izdati Uvjerenje rješenjem ukinuti.

(7) Ako se prigodom provjere utvrde određene nepravilnosti, a koje bitno ne utječu na sigurnost željezničkog prometa, tijela ovlaštena za obavljanje nadzora mogu imaću Uvjerenja naložiti njihovo otklanjanje i odrediti rok u kojem je to obavezan učiniti.

Ako imalac Uvjerenja ne otkloni utvrđene nepravilnosti u roku određenom za njihovo otklanjanje, ministarstvo donosi rješenje kojim se Uvjerenje ukida.

(8) Odredbe ovog članka na odgovarajući se način primjenjuju i na pravne osobe koje obavljaju prijevoz za vlastite potrebe.

(9) Detaljnije kriterije za ispunjavanje uvjeta, iz stavka 4. ovog članka, Pravilnikom propisuje ministar mjerodavan za željeznički promet.

III. ŽELJEZNIČKA INFRASTRUKTURA

Status željezničke infrastrukture

Članak 10.

(1) Željeznička infrastruktura je javno dobro u općoj uporabi, kojeg mogu koristiti svi zainteresirani željeznički prijevoznici, pod jednakim uvjetima, na način propisan ovim Zakonom.

(2) Na željezničkoj infrastrukturi, željeznički promet obavlja se pod uvjetima utvrđenim propisima kojima se osigurava sigurnost željezničkog prometa.

(3) Željezničku infrastrukturu, u smislu odredbi ovog Zakona, čine: donji i gornji ustroj željezničke pruge, objekti na pruzi, signalno-sigurnosna, telekomunikacijska, elektrovučna, elektroenergetska i druga postrojenja i uređaji na pruzi, željezničko-cestovni prijelazi, oprema pruge, zgrade u funkciji reguliranja i organiziranja željezničkog prometa, te održavanja infrastrukture, kao i zemljište na kojem se nalaze navedeni objekti i postrojenja.

(4) Detaljnije određivanje sastavnih dijelova željezničke infrastrukture, iz stavka 2. ovog članka, utvrđuje se Pravilnikom kojeg donosi ministar mjerodavan za željeznički promet.

Upravljanje željezničkom infrastrukturom

Članak 11.

(1) Upravljanje željezničkom infrastrukturom djelatnost je od javnog interesa, a obuhvaća: organiziranje i reguliranje željezničkog prometa, osiguravanje pristupa i korištenja željezničke infrastrukture svim zainteresiranim željezničkim prijevoznicima, organiziranje prijevoza i prijevoz za vlastite potrebe, održavanje i osuvremenjivanje željezničke infrastrukture, njenu zaštitu, te poslove investiranja na izgradnji željezničke infrastrukture.

(2) Djelatnost, iz stavka 1. ovog članka, obavlja Upravitelj infrastrukture, pravna osoba koju osniva vlasnik željezničke infrastrukture.

(3) Vlada Republike Hrvatske može dati koncesiju za upravljanje dijelom željezničke infrastrukture i drugim domaćim i stranim pravnim osobama, ako za to postoje opravdani razlozi.

(4) Za obavljanje djelatnosti upravljanja željezničkom infrastrukturom, Upravitelj infrastrukture, iz stavka 2. ovog članka mora, pored općih uvjeta udovoljavati i posebnim uvjetima: posjedovati dozvolu za upravljanje željezničkom infrastrukturom i Uvjerenje o sigurnosti za upravljanje željezničkom infrastrukturom, izdane od Ministarstva.

(5) Za izdavanje Uvjerenja o sigurnosti upravljanja željezničkom infrastrukturom, Upravitelj željezničke infrastrukture mora ispunjavati slijedeće uvjete:

- tehničke uvjete i uvjete za organiziranje i reguliranje željezničkog prometa,
- da željeznička infrastruktura kojom upravlja udovoljava uvjetima propisanim Zakonom o sigurnosti u željezničkom prometu i drugim propisima,
- da je osoblje koje zapošljava osposobljeno za organiziranje i reguliranje željezničkog prometa, te gradnju, osuvremenjivanje i održavanje željezničke infrastrukture.

(6) Prava, obveze i odgovornosti između Upravitelja infrastrukture i vlasnika željezničke infrastrukture uređuju se ugovorom o međusobnim pravima i obvezama kojim se reguliraju tehnički i drugi uvjeti za sigurno odvijanje organiziranje i reguliranje željezničkog prometa, iznos sredstava za održavanje, osuvremenjivanje i izgradnju željezničke infrastrukture, te naknade za korištenje željezničke infrastrukture.

(7) Pored poslova u obavljanju djelatnosti upravljanja željezničkom infrastrukturom, iz stavka 1. ovog članka, Upravitelj infrastrukture obavezan je obavljati i poslove raspodjele infrastrukturnih kapaciteta, određivanja pristojbi za korištenje infrastrukturnih kapaciteta, izrade i objavljivanja voznih redova, izrade Izvješća o mreži, vođenja propisanih evidencija, podataka i dokumentacije važne za sigurnost željezničkog prometa, te održavanje i korištenje željezničke infrastrukture, kao i izvješćivanje i dostavu relevantnih statističkih podataka o poslovanju državnom tijelu mjerodavnom za obavljanje statističkih istraživanja i vođenje statističkih evidencija

(8) Upravitelj infrastrukture je, za područje infrastrukture kojim upravlja, obavezan voditi računovodstvo koje omogućava zaseban obračun svih troškova infrastrukture, obračun prihoda od njenog korištenja i gospodarenja, te izvora za njezino financiranje.

(9) U pogledu izdavanja dozvole za upravljanje željezničkom infrastrukturom, njeno oduzimanje, te izdavanje Uvjerenja o sigurnosti i njegovo ukidanje, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 6. stavak 3, te članka 8. i 9. ovog Zakona.

**Upravljanje željezničkom infrastrukturom
u izvanrednim okolnostima**

Članak 12.

- (1) Izvanrednim okolnostima, u smislu odredbi ovog zakona, smatraju se :
- velike prirodne nepogode,
  - izvanredni događaji osobite ugroženosti okoliša,
  - smetnje i zastoji u funkcioniranju gospodarstva značajnijih razmjera.
- (2) U slučaju nastanka izvanrednih okolnosti, Vlada Republike Hrvatske poduzima nužne mjere kojim se osigurava odvijanje prometa na željezničkoj infrastrukturi u nastalim okolnostima.

Podjela željezničkih pruga

Članak 13.

- (1) U svrhu određivanja načina upravljanja i gospodarenja željezničkom infrastrukturom, te planiranja njezinog razvoja, mreža željezničkih pruga dijeli se na:
- pruge od značaja za međunarodni promet,
  - pruge od značaja za regionalni promet,
  - pruge od značaja za lokalni promet.
- (2) Odluku o podjeli željezničkih pruga, u smislu stavka 1. ovog članka, donosi Vlada RH na prijedlog Ministarstva.

Poslovi upravljanja i korištenja pruga od lokalnog značaja

Članak 14.

- (1) Poslovi upravljanja i korištenja pruga od značaja za lokalni promet, u slučaju postojanja interesa, mogu biti prenijeti jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.
- (2) Odluku o prijenosu poslova, iz stavka 1. ovog članka, donosi Vlada RH.

Pristup na željezničku infrastrukturu

Članak 15.

- (1) Željeznički prijevoznik, imalac dozvole i Uvjerenja o sigurnosti, može obavljati prijevozne usluge u željezničkom prometu na željezničkoj infrastrukturi, pod uvjetom da mu je odobren pristup na nju.
- (2) Pristup na željezničku infrastrukturu, željezničkim prijevoznicima iz članka 5. ovog Zakona, koji ispunjavaju uvjete propisane ovim Zakonom, odobrava Upravitelj infrastrukture.
- (3) O pravu pristupa na željezničku infrastrukturu, prijevoznici sklapaju ugovor s Upraviteljem infrastrukture. Ugovor o pristupu na željezničku infrastrukturu mora biti nediskriminirajući i u skladu s odredbama ovog Zakona.
- (4) Ugovorom o pristupu na željezničku infrastrukturu, iz stavka 3. ovog članka, uređuju se međusobna prava i obveze između željezničkog prijevoznika i Upravitelja infrastrukture, određuje dodijeljeni kapacitet, visina pristojbe za korištenje željezničke infrastrukture, te ostala pitanja u vezi sigurnosti prijevoza i zaštite okoliša.

Određivanje pristojbi za korištenje željezničke infrastrukture

Članak 16.

- (1) Za korištenje željezničke infrastrukture željeznički prijevoznik plaća pristojbu. Visinu pristojbe određuje i naplaćuje, Upravitelj infrastrukture.
- (2) Sredstva ostvarena naplatom pristojbi, prihod su Upravitelja infrastrukture.
- (3) Elementi za određivanje visine pristojbi za korištenje željezničke infrastrukture moraju biti ujednačeni u odnosu na upravitelje infrastrukture u drugim državama.
- (4) Upravitelj infrastrukture može sporazumom s upraviteljima infrastrukture drugih država utvrditi zajednički okvir za određivanje pristojbi poštujući neovisnost upravljanja infrastrukturom od strane Upravitelja.
- (5) Visina pristojbe za korištenje infrastrukture utvrđuje se s obzirom na ostvarene kilometre vlaka, sastav vlaka, težinu i brzinu vlaka, osovinski pritisak, trajanje korištenja infrastrukture, te ostale posebne zahtjeve.

(6) Upravitelj infrastrukture obvezan je prigodom određivanja pristojbi za korištenje infrastrukture primijeniti takav izračun pristojbi kojim se različitim željezničkim prijevoznicima, a koji obavljaju usluge iste vrste, osiguravaju jednake i nediskriminirajuće pristojbe.

Raspodjela infrastrukturnih kapaciteta

Članak 17.

- (1) Zahtjev za dodjelu infrastrukturnih kapaciteta, imaju pravo podnijeti željeznički prijevoznici i njihove međunarodne grupacije (u daljnjem tekstu: podnositelji zahtjeva).
- (2) Uvjete kojima moraju udovoljavati podnositelji zahtjeva za dodjelu infrastrukturnog kapaciteta, a koji moraju biti primjereni, jasno određeni i nediskriminirajući, određuje Upravitelj infrastrukture.
- (3) Uvjeti, iz stavka 2. ovog članka, objavljuju se u Izvješću o mreži kojeg donosi Upravitelj infrastrukture, kao dio principa za raspodjelu infrastrukturnih kapaciteta.
- (4) Raspodjelu infrastrukturnog kapaciteta, obavlja Upravitelj infrastrukture, vodeći računa o vrsti i obujmu prijevoza, iskorištenosti željezničke infrastrukture, financijskoj i poslovnoj sposobnosti prijevoznika, dodatnim uslugama koje Upravitelj pruža u vezi s obavljanjem prijevoza na infrastrukturnom kapacitetu, te djelatnosti od posebnog državnog interesa u javnom prijevozu.
- (5) Dodijeljeni infrastrukturni kapacitet, podnositelj zahtjeva ne smije prenijeti drugom prijevozniku. Svaka neovlaštena trgovina infrastrukturnim kapacitetom nedopuštena je i ima za posljedicu isključenje prijevoznika iz daljnje raspodjele kapaciteta.
- (6) Pravo na korištenje infrastrukturnog kapaciteta u obliku trase vlaka, odobrava se podnositeljima zahtjeva, u pravilu jednom godišnje i to za period trajanja jednog voznog reda.
- (7) Upravitelj infrastrukture i podnositelj zahtjeva mogu zaključiti okvirni ugovor za korištenje kapaciteta na odgovarajućoj željezničkoj infrastrukturi i na rok dulji od perioda jednog voznog reda, pod uvjetom da takav ugovor ne isključuje unaprijed korištenje predmetne infrastrukture od strane ostalih podnositelja zahtjeva i za druge usluge.
- (8) Upravitelj infrastrukture može s drugim upraviteljima infrastrukture međusobno dogovoriti i odrediti okvir i postupak za raspodjelu infrastrukturnog kapaciteta uz istodobno poštivanje neovisnosti upravljanja infrastrukturom od strane Upravitelja infrastrukture.

(9) Ako se radi o raspodjeli infrastrukturnog kapaciteta na više od jedne mreže, Upravitelj infrastrukture je obvezan surađivati s upraviteljima infrastrukture drugih država kako bi se omogućila učinkovita uspostava i raspodjela infrastrukturnih kapaciteta, te organizirale međunarodne željezničke trase vlakova.

(10) Podnositelji zahtjeva mogu podnijeti zahtjev za dodjelu infrastrukturnog kapaciteta koji ne prolazi samo jednom željezničkom mrežom.

(11) Zahtjev, iz stavka 10. ovog članka, podnosi se jednom od upravitelja infrastrukture, a koji je u ime podnositelja zahtjeva, ovlašten zatražiti kapacitete od ostalih upravitelja infrastrukture na koje se zahtjev odnosi.

Postupak usuglašavanja raspodjele infrastrukturnog kapaciteta

Članak 18.

(1) Prigodom raspodjele infrastrukturnog kapaciteta Upravitelj infrastrukture obvezan je, ako za to postoje mogućnosti, udovoljiti svim zahtjevima za infrastrukturnim kapacitetom, uključujući i željezničke pravce koji ne prolaze samo jednom mrežom.

(2) U slučajevima preopterećenosti (zakrčenosti) infrastrukture, Upravitelj infrastrukture može u postupku raspodjele kapaciteta i usklađivanja voznog reda, na temelju analize kapaciteta odrediti prioritete, vodeći računa o značaju određene usluge.

(3) Upravitelj infrastrukture obvezan je s prijedlogom voznog reda upoznati sve zainteresirane strane i tražiti njihovo pisano očitovanje. Rok za dostavu očitovanja na prijedlog voznog reda ne može biti dulji od mjesec dana od dana dostave.

Prigodom usklađivanja prijedloga sa zahtjevima zainteresiranih strana, Upravitelj infrastrukture ima pravo predložiti drugi infrastrukturni kapacitet različit od zatraženog.

(4) U slučaju izvanrednih zahtjeva prijevoznika za dodjelom kapaciteta u vrijeme trajanja voznog reda (ad hoc), Upravitelj infrastrukture može udovoljiti takvim zahtjevima, pod uvjetom da raspolaže s dovoljnim kapacitetom.

Izvešće o mreži

Članak 19.

- (1) Upravitelj infrastrukture, sastavlja i objavljuje Izvešće o mreži kojeg zainteresirane strane mogu nabaviti uz plaćanje određene naknade, a koja ne smije biti veća od troškova objavljivanja.
- (2) Obvezni sadržaj svakog Izvešća o mreži čini prikaz infrastrukture koja je na raspolaganju željezničkim prijevoznicima, informacije o uvjetima za pristup predmetnoj željezničkoj infrastrukturi i raspodjelu kapaciteta, te principe određivanja pristojbi za korištenje infrastrukture.
- (3) Izvešće o mreži mora se redovito ažurirati i po potrebi se može mijenjati.
- (4) Izvešće o mreži izdaje se najkasnije četiri mjeseca prije krajnjeg roka za podnošenje zahtjeva za dodjelu infrastrukturnih kapaciteta.

Regulatorno tijelo

Članak 20.

- (1) U cilju osiguranja otvorenog i nediskriminirajućeg ponašanja između Upravitelja infrastrukture i željezničkih prijevoznika, a u skladu s načelima utvrđenim ovim Zakonom, posebnim zakonom ustrojiti će se regulatorno tijelo (u daljnjem tekstu: Regulator), neovisno po svome ustrojstvu, pravnoj strukturi, financiranju, te donošenju odluka od bilo kojeg upravitelja infrastrukture ili željezničkog prijevoznika.
- (2) Regulator rješava po pritužbama podnositelja zahtjeva u svim slučajevima kad oni smatraju da su u odnosu na druge podnositelje zahtjeva nejednako i diskriminirajuće tretirani ili na bilo koji način trpe štetu, kao i kad smatraju da su od strane Upravitelja infrastrukture učinjeni propusti u svezi:
  - Izvešća o mreži
  - postupaka raspodjele infrastrukture i rezultata tih postupaka
  - sheme nametanja pristojbi za korištenje infrastrukture
  - visine i strukture pristojbi za korištenje infrastrukture
  - ostalim slučajevima u svezi osiguravanja pristupa i korištenja željezničke infrastrukture,te nalaže poduzimanje potrebnih mjera za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti.
- (3) Rok za rješavanje Regulatora po pritužbama i otklanjanje nepravilnosti je 60 dana od primitka pritužbe.

(4) Regulator je obvezan brinuti se da pristojbe, koje odredi upravitelj infrastrukture, budu međusobno usklađene i nediskriminirajuće. Pregovori o visini pristojbe između podnositelja zahtjeva i Upravitelja infrastrukture dopušteni su jedino pod nadzorom Regulatora.

(5) U tijeku postupka rješavanja pritužbi, Regulator je ovlašten zahtijevati od Upravitelja infrastrukture, podnositelja pritužbe ili trećih zainteresiranih strana, sve potrebne informacije.

(6) Odluke Regulatora donijete u postupku rješavanja po pritužbama, obvezujuće su i konačne za sve strane na koje se te odluke odnose i protiv njih se ne može uložiti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana.

***Planiranje izgradnje, osuvremenjivanja i
održavanja željezničke infrastrukture***

Članak 21.

(1) Planovi izgradnje nove, te osuvremenjivanja i održavanja postojeće željezničke infrastrukture, utvrđuju se Nacionalnim programom željezničke infrastrukture (u daljnjem tekstu: Nacionalni program).

(2) Nacionalni program, na prijedlog ministarstva mjerodavnog za željeznički promet, donosi Vlada Republike Hrvatske uz suglasnost Hrvatskog sabora, za razdoblje od najmanje pet godina.

(3) Nacionalnim programom određuju se najvažniji zadaci u izgradnji, osuvremenjivanju i održavanju željezničke infrastrukture, njihov obim, dinamika realizacije i prioriteti, te visina i izvori financijskih sredstava potrebnih za izvršenje zadataka.

(4) Cjelovito izvješće o ostvarivanju Nacionalnog programa, ministar nadležan za željeznički promet podnosi Vladi RH po isteku razdoblja za koje je Nacionalni program usvojen.

(5) Na temelju usvojenog Nacionalnog programa, Upravitelj infrastrukture, uz suglasnost ministra mjerodavnog za željeznički promet, izrađuje godišnji plan izgradnje, osuvremenjivanja i održavanja željezničke infrastrukture, čija izrada mora biti vremenski usklađena s rokovima izrade i donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske.

(6) O ostvarivanju godišnjeg plana, upravitelj je obvezan ministru mjerodavnom za željeznički promet podnijeti izvješće, a koji o tome izvješćuje Vladu Republike Hrvatske.

**Radovi osuvremenjivanja i održavanja
unutar željezničkog infrastrukturnog pojasa**

Članak 22.

(1) Na gradnju novih, te osuvremenjivanje i održavanje postojećih željezničkih pruga primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje gradnja građevine.

(2) Radovi na osuvremenjivanju i održavanju postojeće željezničke infrastrukture, a koji se po zakonu koje uređuje rekonstrukciju građevine ne smatraju rekonstrukcijom, uređuju se posebnim propisom.

(3) Propis, iz stavka 2. ovog članka, donosi ministar mjerodavan za željeznički promet uz mišljenje ministra mjerodavnog za zaštitu okoliša i prostornog uređenja.

Financiranje željezničke infrastrukture

Članak 23.

(1) Sredstva potrebna za održavanje i osuvremenjivanje postojeće željezničke infrastrukture, izgradnju nove željezničke infrastrukture, te reguliranje prometa na željezničkoj infrastrukturi, osiguravaju se:

- iz sredstava ostvarenih naplatom pristojbi za korištenje infrastrukture,
- dijela naknada od koncesija
- sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske
- ulaganjima domaćih i stranih pravnih osoba,
- temeljem posebnog zakona o financiranju željeznice,
- iz drugih izvora

(2) Korisnik sredstava, iz stavka 1. alineje 3. ovog članka, je ministarstvo mjerodavno za željeznički promet.

(3) Namjena sredstava i način njihovog korištenja uređuje se ugovorom, u smislu članka 11. stavka 4. ovog Zakona.

**Koncesija za izgradnju nove i upravljanje postojećom
željezničkom infrastrukturom**

Članak 24.

(1) Koncesijom se stječe pravo na:

- izgradnju nove željezničke infrastrukture
- upravljanje postojećom željezničkom infrastrukturom, u smislu članka 11. stavak 1. ovog Zakona.

(2) Pravo na dodjelu koncesija, iz stavka 1. ovog članka, ima svaka domaća i strana pravna osoba pod uvjetom da ispunjava uvjete za dodjelu koncesije, u pogledu poslovnog ugleda, sposobnosti za ostvarivanje koncesije, utjecaja na očuvanje i zaštitu okoliša, te povoljnost ponude u odnosu na tehničke i financijske uvjete.

(3) Odluku o dodjeli koncesije, na temelju javnog natječaja, donosi Vlada RH.

Oduzimanje statusa javnog dobra u općoj uporabi

željezničkoj infrastrukturi

Članak 25.

(1) Dijelu željezničke infrastrukture za koji ne postoji javni interes i interes korisnika željezničkih usluga i na kojem je trajno obustavljen javni željeznički promet, može biti oduzet status javnog dobra u općoj uporabi.

(2) Odluku o trajnoj obustavi javnog željezničkog prometa i oduzimanju statusa javnog dobra u općoj uporabi željezničkoj infrastrukturi, iz stavka 1. ovog članka, donosi Vlada RH, i o tome izvješćuje Hrvatski Sabor.

(3) Vlada Republike Hrvatske može, dio željezničke infrastrukture kojem je, u smislu stavka 1. i 2. ovog članka, oduzet status javnog dobra u općoj uporabi, prenijeti na drugog korisnika, pravnu ili fizičku osobu, ili ovlastiti Upravitelja infrastrukture na poduzimanje pravnih poslova u svezi s njegovim daljnjim statusom i namjenom.

Usluge od posebnog državnog interesa

Članak 26.

(1) Uslugama od posebnog državnog interesa u javnom željezničkom prijevozu smatraju se :

- usluge željezničkog prijevoza putnika u domaćem prometu (regionalni, lokalni, prigradski i gradski)
- usluge željezničkog prijevoza putnika u međunarodnom prometu,
- usluge kombiniranog prijevoza,

(2) U cilju ostvarivanja posebnih državnih interesa, obavljanja prometa na prugama gdje prihodi ostvareni od prijevoza ne mogu pokriti troškove, te osiguravanja ravnopravnog položaja prijevoznika željezničkog prometa s prijevoznicima u drugim vrstama prometa, Vlada Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, mogu pojedinim željezničkim prijevoznicima koji obavljaju usluge željezničkog prijevoza od

posebnog državnog interesa, na njihov zahtjev, nadoknaditi dio sredstava namijenjenih za razvoj i dio troškova prijevoza.

(3) Pravo na podnošenje zahtjeva za naknadu dijela sredstava, imaju željeznički prijevoznici koji obavljaju usluge, iz stavka 1. ovog članka, pod uvjetom da su za obavljanje djelatnosti registrirani u Republici Hrvatskoj, te da mogu obrazloženo dokazati da ispunjavaju uvjete za nadoknadu troškova.

(4) O opravdanosti zahtjeva za naknadu troškova željezničkim prijevoznicima, a koji se podmiruju iz državnog proračuna, odlučuje Ministarstvo, uvažavajući slijedeće kriterije:

- postojanje posebnog državnog interesa,
- dostupnost drugih vrsta prometa,
- razliku između prihoda koje željeznički prijevoznik može postići na tržištu i stvarnih troškova prijevoza,
- usmjerenost razvoja prijevoznčkih sredstava na dugoročni plan razvoja željezničkog prometa u Republici Hrvatskoj s naglaskom na ostvarivanje nacionalnog programa razvoja javne željezničke infrastrukture,
- utjecaj ulaganja na sigurnost željezničkog prometa i kvalitativne i kvantitativne mogućnosti prijevoznika.

(5) Međusobna prava i obveze iz postupka dodjele naknade troškova iz sredstava državnog proračuna uređuju se ugovorom između željezničkih prijevoznika kojima je naknada odobrena i Ministarstva mjerodavnog za željeznički promet.

(6) Naknada dijela troškova koji se podmiruju iz sredstava lokalne i područne (regionalne) samouprave, uređuje se ugovorom između prijevoznika i tih jedinica.

(7) Svaki željeznički prijevoznik kojem je, u smislu odredbi ovog članka, odobrena naknada, obvezan je za obavljene usluge od posebnog državnog interesa, a za koje je dobio naknadu, voditi zasebnu računovodstvenu evidenciju.

Osiguranje sredstava za nadoknadu

Članak 27.

Sredstva za nadoknadu dijela troškova željezničkim prijevoznicima, iz članka 26. ovog Zakona, osiguravaju se iz Državnog proračuna Republike Hrvatske, i/ili proračunskih sredstava lokalne i područne (regionalne) samouprave.

OBRAZLOŽENJE

Članak 1. i 2.

Odredbama ovih članaka regulirano je područje koje se uređuje Zakonom, te utvrđen princip ustrojstva željezničkog sustava utemeljen na razdvajanju prijevoznih usluga od željezničke infrastrukture čime se stvara preduvjet za reorganizaciju željeznica i njenu prilagodbu i integriranje u željeznički sustav Europske Unije, omogućuje ravnopravan položaj željezničkog prijevoza s ostalim prijevoznim granama, te pojava većeg broja međusobno konkurentnih željezničkih prijevoznika čime se stvaraju uvjeti za kvalitetnije pružanje željezničkih usluga na tržišnim osnovama.

Članak 3.

Ovim člankom definiraju se pojmovi upotrijebljeni u tekstu Zakona.

Članak 4.

Ovaj članak propisuje što se smatra prijevoznim uslugama u željezničkom prometu i pod kojim se uvjetima i na temelju čega obavljaju usluge javnog prijevoza.

Članak 5.

Odredba ovog članka propisuje tko se, u smislu odredbi ovog Zakona, može smatrati željezničkim prijevoznikom, te utvrđuje obveza željezničkim prijevoznicima i pravnim osobama koje obavljaju prijevoz za vlastite potrebe, posjedovanja dozvole za obavljanje prijevoznih usluga i uvjerenja o sigurnosti

Članak 6.

Člankom 6. propisana je ovlast ministarstva mjerodavnog za željeznički promet za izdavanje dozvole za obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu domaćim željezničkim prijevoznicima registriranim u Republici Hrvatskoj, rok na koji dozvola može biti izdana, te uvjeti kojima mora udovoljavati željeznički prijevoznik za dobivanje dozvole.

Članak 7.

Članak 7. sadrži odredbe o valjanosti dozvola za obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu, te određuje koje se dozvole smatraju valjanim u Republici Hrvatskoj, kao i pod kojim uvjetom se mogu smatrati valjanim dozvole izdane od mjerodavnih tijela za izdavanje dozvola drugih država. Isti članak propisuje čime je uvjetovana valjanost dozvole, kao i ovlast mjerodavnih državnih službenika u ministarstvu i inspektora mjerodavnih za željeznički promet za obavljanje provjere ispunjavanja uvjeta iz dozvole.

Članak 8.

Članak 8. propisuje način postupanja ministarstva u slučaju neispunjavanja uvjeta od strane imaoca dozvole, određuje u kojim se slučajevima dozvola zamjenjuje privremenom i na koji rok, te kad se ista trajno oduzima.

Istim člankom propisana je obveza ministarstva na izvještavanje stranih tijela mjerodavnih za izdavanje dozvola s kojima Republika Hrvatska ima zaključene ugovore o međusobnom priznavanju dozvola o svim promjenama vezanim za status dozvole.

Nadalje, isti članak propisuje način postupanja ministarstva u slučaju nastanka statusnih i drugih promjena koje utječu na obavljanje djelatnosti imaoca dozvole.

Odredbom stavka 9. istog članka, propisana je obveza donošenja Pravilnika kojim se detaljnije regulira način postupanja prigodom utvrđivanja dokaza o ispunjavanju uvjeta za dodjelu dozvole i načinu provjere uvjeta, a za čije je donošenje mjerodavan ministar za željeznički promet.

Članak 9.

Ovaj članak propisuje obvezu željezničkim prijevoznicima na posjedovanje uvjerenja o sigurnosti, pored dozvole za obavljanje prijevoznih usluga u željezničkom prometu, kao preduvjeta koji mora biti ispunjen za obavljanje usluga prijevoza po prugama u Republici Hrvatskoj, mjerodavnost ministarstva za izdavanje uvjerenja, rok na koji se uvjerenje izdaje, te uvjete koje moraju ispunjavati željeznički prijevoznici za dobivanje uvjerenja kao i postupak ukidanja uvjerenja.

Odredbama istog članka propisana je ovlast ministra za željeznički promet na donošenje Pravilnika kojim će se detaljnije odrediti kriteriji za ispunjavanje uvjeta za izdavanje uvjerenja o sigurnosti.

Članak 10.

U ovom članku utvrđeno je što čini željezničku infrastrukturu, određen njen status kao javnog dobra u općoj uporabi kojeg mogu koristiti svi zainteresirani željeznički prijevoznici, te način obavljanja željezničkog prometa na željezničkoj infrastrukturi.

Istim člankom, propisano je detaljnije određivanje sastavnih dijelova infrastrukture posebnim Pravilnikom kojeg donosi ministar mjerodavan za željeznički promet.

Članak 11. i 12.

Odredbe članka 11. definiraju djelatnost upravljanja i način upravljanja željezničkom infrastrukturu, uvjete kojima mora udovoljavati Upravitelj infrastrukture, zadatke Upravitelja infrastrukture, način uređivanja međusobnih prava i obveza između Upravitelja infrastrukture i vlasnika infrastrukture, te propisuje obvezu Upravitelja infrastrukture na vođenje zasebnog obračuna troškova infrastrukture, te prihoda od njene uporabe. Isto tako, članak 11. propisuje ovlast ministra na donošenje Pravilnika kojim će se

propisati postupak i uvjeti izdavanja dozvole za upravljanje željezničkom infrastrukturom i uvjerenja o sigurnosti za upravljanje željezničkom infrastrukturom.

Članak 12. propisuje upravljanje željezničkom infrastrukturom u izvanrednim okolnostima, određuje što se smatra izvanrednim okolnostima u smislu ovog Zakona, te propisuje ovlasti Vlade Republike Hrvatske na poduzimanje mjera u slučaju nastanka tih okolnosti.

Članak 13. i 14.

Odredbama ovog članka utvrđena je podjela mreže željezničkih pruga s obzirom na njihov značaj, propisana ovlast Vlade RH na donošenje odluke o podjeli željezničkih pruga, te propisana mogućnost prijenosa, Odlukom Vlade Republike Hrvatske, poslova upravljanja i korištenja pruga od lokalnog značaja, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Članak 15.

Odredbom ovog članka propisan je postupak pristupa na željezničku infrastrukturu, način odobravanja tog pristupa, subjekti kojima pristup može biti odobren, elementi ugovora o pristupu na željezničku infrastrukturu, ugovorne strane, te karakter tih ugovora.

Članak 16.

Odredbom ovog članka propisuje se obveza plaćanja pristojbe za uporabu željezničke infrastrukture, način i postupak određivanja visine i naplate pristojbe, osnovni elementi za određivanje visine pristojbe, te mogućnost utvrđivanja zajedničkog okvira određivanja pristojbi Upravitelja infrastrukture s drugim stranim upraviteljima, uz obvezu poštivanja neovisnosti Upravitelja infrastrukture.

Članak 17.

Ovaj članak propisuje postupak i način raspodjele infrastrukturnih kapaciteta, pravo Upravitelja infrastrukture da određuje uvjete raspodjele, zabranu prijenosa dodijeljenog infrastrukturnog kapaciteta, rok dodjele infrastrukturnog kapaciteta u obliku trase vlaka, te postupak raspodjele infrastrukturnog kapaciteta na više od jedne mreže.

Članak 18.

Odredbom ovog članka propisan je postupak usuglašavanja raspodjele infrastrukturnih kapaciteta, kao i prava i obveze Upravitelja infrastrukture prigodom raspodjele kapaciteta i u posebnim slučajevima zakrčenosti infrastrukture, te ad hoc zahtjeva prijevoznika za dodjelom kapaciteta u vrijeme trajanja voznog reda.

Članak 19.

Članak 19. propisuje obvezu Upravitelja infrastrukture na objavu i izradu Izvješća o mreži, obvezni sadržaj Izvješća i rok u kojem se Izvješće objavljuje.

Članak 20.

Odredbom ovog članka utvrđuje se obveza donošenja posebnog zakona o osnivanju regulatornog tijela, definira njegova uloga i zadaća reguliranja međusobnih odnosa sudionika na željezničkom tržištu na nediskriminirajući način, utvrđuju njegove osnovne funkcije, zadaci i rokovi u svezi s rješavanjem sporova sudionika na željezničkom tržištu, te način postupanja po odlukama regulatornog tijela.

Članak 21., 22. i 23.

Ovim člancima uređuju se pitanja planiranja i financiranja izgradnje, osuvremenjivanja i održavanja željezničke infrastrukture, te radovi osuvremenjivanja i održavanja unutar infrastrukturnog pojasa, način osiguravanja sredstava za financiranje, korisnika tih sredstava. Nadalje, propisuje se ovlast Vlade RH na donošenje Nacionalnog programa željezničke infrastrukture, razdoblje za koje se Nacionalni program donosi, njegov sadržaj i ciljevi, te propisuje obveza Upravitelja infrastrukture na izradu godišnjih planova na temelju Nacionalnog programa, kao i obveza podnošenja izvješća ministarstva i Vlade RH o realizaciji tog programa.

Članak 24.

Odredbom ovog članka propisuju se mogućnost davanja koncesije za izgradnju nove i upravljanje postojećom željezničkom infrastrukturom tko ima pravo na dodjelu koncesije i pod kojim uvjetima, te ovlast Vlade Republike Hrvatske na donošenje odluke o dodjeli koncesije na temelju javnog natječaja.

Članak 25.

Odredbom ovog članka uređeno je pitanje oduzimanja statusa javnog dobra u općoj uporabi željezničkoj infrastrukturi na kojem je trajno obustavljen željeznički promet ili za koji ne postoji javni interes, te utvrđena ovlast Vlade RH za donošenje Odluke o trajnoj obustavi javnog željezničkog prometa i oduzimanje statusa željezničkoj infrastrukturi, te mogućnost prenošena dijela infrastrukture koja je izgubila status javnog dobra u općoj uporabi na druge korisnike.

Članak 26. i 27.

Ovim člancima propisano je koje se usluge prijevoza smatraju uslugama od posebnog državnog interesa u željezničkom prijevozu, a za koje država nadoknađuje dio sredstava namijenjenih za razvoj i troškove prijevoza, uvjete pod kojima sudjeluje u nadoknadi tih troškova, kriterije utvrđivanja opravdanosti zahtjeva za nadoknadu, te uvjete koji moraju biti ispunjeni za podnošenje zahtjeva za nadoknadu.

Nadalje, odredbama ovih članaka definirani su izvori sredstava namijenjenih nadoknadi troškova za obavljene usluge od posebnog državnog interesa, utvrđeno ugovorno reguliranje međusobnih prava i obveza prijevoznika kojima je nadoknada odobrena i Ministarstva mjerodavnog za željeznički promet, te propisana obveza prijevoznika kojima je naknada odobrena, na vođenje posebne računovodstvene evidencije o obavljenim uslugama .

Članak 28.

Odredbama ovog članka propisana je provedba upravnog postupka u postupcima koji se provode u skladu s ovim Zakonom, tko je ovlašten za obavljanje inspekcijskog nadzora u smislu odredbi članka 7,8 i 9. Zakona, te je utvrđeno da se protiv rješenja ministarstva u smislu odredbe članka 8., 9 i 11. ovog Zakona ne može izjaviti žalba, već pokrenuti upravni spor.

Članak 29. i 30.

Odredbama ovih članaka utvrđuju se prijelazni rokovi potrebni za usklađivanje postojećeg stanja u funkcioniranju željezničkog prometa s novim zakonodavnim okvirom.

S obzirom da ovaj Zakon ne osniva regulatorno tijelo, na način da u cijelosti definira i propisuje njegovo unutarnje ustrojstvo, sjedište, način rukovođenja i opće akte, potrebno je bilo utvrditi ovim odredbama objektivni prijelazni rok za donošenje posebnog zakona o osnivanju regulatornog tijela, te ostaviti mogućnost da u razdoblju do donošenja navedenog zakona poslove iz njegove nadležnosti obavlja Ministarstvo mjerodavno za željeznički promet.

Isto tako, prijelazne i završne odredbe reguliraju postojeće ugovorne odnose HŽ-a utemeljene na ranijim propisima i njihov status s obzirom na novi Zakon. te preuzimanje obveza HŽ-a iz kredita sklopljenih s domaćim i stranim kreditorima od strane Republike Hrvatske, kao i obvezu donošenja Zakona o financiranju željeznica, a kojim bi se osigurala sredstva za održavanje, izgradnju i osuvremenjivanje željezničke infrastrukture kao jednog od osnovnih preduvjeta za obavljanje željezničkog prometa u tržišnim uvjetima.

Nadalje, prijelaznim odredbama regulira se i status zemljišta upotrijebljenog prema ranijim propisima, za izgradnju infrastrukture, a koje nije upisano u zemljišnim knjigama kao javno dobro u općoj uporabi.

Prijelazne odredbe definiraju rok za donošenje Nacionalnog programa od strane Vlade RH, te utvrđuju rokove za donošenje podzakonskih propisa čija je obveza utvrđena odredbama ovog Zakona, a kojima će detaljnije biti uređena

pojedina zakonska rješenja, pri čemu je ostavljena mogućnost primjene postojećih podzakonskih propisa do njihovog donošenja, a koji nisu neposredno u suprotnosti s odredbama novog Zakona.

Članak 31.

Odredba članka 31. propisuje stupanje na snagu novog Zakona, te početak njegove primjene.